

Martinus Skuseth

*Hvilke oppfatninger har lærere i grunnskolen om
fordeler og ulemper ved å bruke uteskole i
undervisningen?*

Fou-oppgave i Naturfag
Veileder: Kristin Haugstad
Mai 2021

Forord

Når jeg skulle starte med denne oppgaven ønsket jeg at den skulle handle om noe jeg personlig er interessert i. Jeg har alltid vært glad i å tilbringe tid ute, og husker tilbake fra min tid i grunnskolen at vi benyttet naturen mye i undervisningen. Valget falt derfor på å se nærmere på temaet uteskole. Det å være utendørs er for meg en personlig frihet og når jeg blir ferdig med utdanningen min og skal begynne som lærer, er dette noe jeg ønsker å ta med meg som lærer. Det har vært givende høre andre læreres syn på fordeler og ulemper rundt temaet, samtidig som jeg har fått et godt teoretisk grunnlag for å kunne videreføre dette for meg selv også.

Sammendrag

I denne oppgaven har det blitt gjennomført en kvalitativ forskningsmetode i form av intervju, gjennom det har jeg sett på lærere i grunnskolen og hva de tenker er fordeler og ulemper når de benytter seg av uteskole. Det har blitt benyttet teori fra først og fremst Arne Nicolaisen Jordet, Merethe Frøyland og Kari Beate Remmen i denne oppgaven. Deres teorier har blitt satt opp mot dataen jeg hentet inn under intervjudelen. Jeg har også hentet inn data og analysert de etter beste evne. Generelt viser studiet at lærerne som var intervjuet har et positivt syn på uteskole, og at det er noe de kommer til å fortsette med i fremtiden.

Innholdsfortegnelse

.....	1
<u>Forside</u>	1
Forord.....	2
Sammendrag.....	2
1. Innledning.....	4
1.1 Tema.....	4
1.2 Problemstilling.....	5
2. Teori.....	5
2.1 Begrepet Uteskole.....	5
2.2 Relasjoner i skolen.....	6
2.3 Fordeler og utfordringer ved uteskole.....	7
2.4 Tverrfaglig undervisning og tilpasset opplæring i uteskole.....	8
3.1 Metode og analyse.....	8
3.2 Validitet i studiet.....	9
3.3 Etske betraktninger.....	10
3.4 Presentasjon av resultater.....	10
3.5 Ulike måter å gjennomføre uteundervisning.....	11
3.6 Fordeler med uteskole.....	11
3.4 Utfordringer med uteskole.....	12
3.5 Læringsutbytte for elever.....	12
4.1 Diskusjonsdel.....	13
4.2 Forståelsen av uteskole.....	13
4.3 Uteskole i ulike fag.....	14
4.4 Relasjonsbygging.....	15
4.5 Utfordringer ved uteskole.....	16
4.6 Metodekritikk.....	16
4.7 Oppsummering.....	17
4.8 Veien videre.....	18
Referanseliste:.....	19

1. Innledning

1.1 Tema

I denne oppgaven har jeg tatt for meg temaet uteskole og skal diskutere fordeler og ulemper rundt dette med bakgrunn av intervju med lærere som selv har benyttet uteskole i sin undervisning. Begrepet uteskole blir brukt mye i denne oppgaven, og det vil være forklart lengre ned. I den overordnede delen av læreplanverket under punkt 1.5 respekt for naturen og miljøbevissthet står det blant annet:

«De skal få oppleve naturen og se den som en kilde til nytte, glede, helse og læring.»

((Kunnskapsdepartementet, 2020).

Om man ser nærmere på kompetansemålene er det ikke nevnt direkte at uteskole skal bli brukt i undervisningen, men som eksempelet over viser er det flere punkter hvor det vil være nødvendig å trekke ut av klasserommet for å oppnå den måloppnåelsen som er nødvendig. Blant annet er ordet «utforske» brukt mye i kompetansemålene. (Kunnskapsdepartementet, 2020) Som mye annet i skolen er det delte meninger om uteskole, noen lærere bruker det mye, mens andre bruker det nesten ikke i det hele tatt. Den kan være flere ulike grunner til det, men jeg tror det kommer til å bli mer og mer naturlig å bruke alternative læringsarenaer i tiden fremover.

Uteskole er også en undervisningsmetode som ikke bare innebærer faget naturfag. Potensiale for tverrfaglig undervisning er stort, og elever kan jobbe med fag som matte og norsk, alt ettersom hvordan læreren legger opp undervisningen. Jeg har selv opplevd at meningen med undervisningen blir bedre om man kommer tettere på det man jobber med. For eksempel om det er oppgaveskriving om gårdsbruk og klassen kan dra på en gård og få oppleve nærmere hvordan det er, eller om man skal jobbe med stjerner og klassen kan komme ut å se på stjernehimmelen fremfor å se bilder av det i en bok. På bakgrunn av dette ønsker jeg å se nærmere på hvilke fordeler og ulemper lærere ser med bruken av uteskole.

1.2 Problemstilling

Det har vært mange ulike temaer og problemstillinger som er spennende å utforske rundt uteskole. Etter intervjurunden og innhenting av empiri valgte jeg å begrense meg til fordeler og ulemper rundt uteskole på bakgrunn av at det var dette lærerne hadde mest å fortelle om under intervjuene.

Hvilke oppfatninger har lærere i grunnskolen om fordeler og ulemper ved å bruke uteskole i undervisningen?

Da vil jeg kunne fordype meg i et tema jeg selv ønsker å kunne mer om, samtidig som det er relevant på min vei til å bli lærer. Problemstillingen vil bli besvart med bakgrunn i meningene til lærerne som ble intervjuet og mine tolkninger om hva de har fortalt, sett i lys av relevant teori om uteskole generelt. Oppgaven kan brukes til å sette et større lys over hvilke muligheter man har med uteskole som undervisning. Både ting som vil gjøre det lettere å utfylle kompetansemålene, men også utfordringer som kan oppstå.

2. Teori

2.1 Begrepet Uteskole

Det finnes flere definisjoner av uteskole alt ettersom hvilken bok man leser i. En som har forsket og skrevet flere bøker om temaet er Arne Nikolaisen Jordet. Han har skrevet flere definisjoner på det, men den jeg velger å ta for meg i oppgaven er:

Uteskole er en måte å arbeide med skolens innhold på hvor elever og lærere bruker nærmiljø og lokalsamfunn som ressurs i opplæringen – for å supplere og utfylle klasseromsundervisningen. Uteskole innebærer regelmessig og målrettet aktivitet utenfor klasserommet.

(Jordet, 2010, s.34)

Han skriver her at uteskole handler om å flytte undervisningen ut fra klasserommet. Merethe Frøyland og Kari Beate Remmen tolker dette i boken utvidet klasserom i naturfag. De skriver at uteskole ikke bare innebærer at den skal finne sted i naturen, men at den også kan være

hvor som helst utenfor klasserommet. (Frøyland & Remmen, 2019, s.34) De bruker museum og vitenskapssenter som eksempler. Dette viser at man ikke er avhengig av at skolen har tilgang til naturen på nært hold, men at lærerne kan være kreative og se hvilke muligheter de har i forhold til hvor deres skole ligger.

Forståelsen av hva uteskole er kan være vanskelig for enkelte. Jordet skriver at det finnes to ulike forståelser, en bred og en smal forståelse av uteskole.

Ved bred forståelse mener han at de tar seg god tid til uteskole og kan bruke så mye som en dag i uken på det. (Jordet, 2010, s.32) Det brukes da som et middel for å fremme elevens allmenne dannelse, som igjen fremmer skolens tanker om faglig læring, fysisk aktivitet, kreativitet, lek og sosialt samvær. Det han er redd for med en slik tankegang er at det blir for mye fokus på lek og det sosiale at de glemmer den faglige funksjonen av undervisningen.

Ved en smal forståelse blir uteskole brukt mer i spesifikke situasjoner for å realisere de faglige målene i opplæringen. (Jordet, 2010, s.32) Istedenfor å bruke mye tid ute, så drar man ut når det passer seg med tanke på temaet de holder på med. Faren med denne tankegangen er at den allmenne dannelsen ved å tilbringe tid ute kan forsvinne ved at det blir for mye fokus på det faglige innholdet i undervisningen.

Jordet presiserer også at å flytte deler av undervisningen ut av klasserommet ikke innebærer man avviser klasserommet som en læringsarena. Men at man skal finne en balanse mellom det å være i klasserommet og ta i bruk det han kaller for «utvidet klasserom». (Jordet, 2010, s.33) Hvordan det blir gjort er opp til hver enkelt lærer, lærerteam eller skolens ledelse. Det er opp til de å skape en lokal læreplan med ressurser de kan bruke for å fremme kvaliteten av opplæringen. Det kan sies at Uteskole og klasseromsundervisning er to sider av samme sak.

2.2 Relasjoner i skolen

For mange barn og unge er læreren den viktigste voksenpersonen i livet sett bort ifra nær familie. Denne relasjonen er med på å forme barnet fra ung alder. Også de sosiale relasjonene mellom elev-elev er med på å påvirke resultater og atferd på skolen. Forskning viser at god lærer-elev relasjon har positiv påvirkning på spesielt to områder, elevatferd og læringsutbytte. (Jordet, 2010, s.93) Forskning støtter opp at en god relasjon mellom lærer-elev har betydning for elevens motivasjon i skolearbeidet. Elevenes opplevelse av å ha en støttende lærer vil

styrke elevens engasjement, de vil kunne ta mer faglig initiativ, ha høyere innsatts i skolearbeidet og vise større interesse for fagene. (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 96)

Om man tar for seg elevatferd og læringsutbytte, som er de to områdene lærer-elevrelasjon har mest betydning for viser elever som har et godt forhold til læreren viser betydelig mindre problematferd, enn elever som har en dårlig relasjon. (Jordet, 2010 s.94) Læringsutbytte vil også bli bedre, ved at elevene oftere gjør det læreren ber de om ved at han viser at han bryr seg om eleven.

Jordet peker på noen prinsipper som kan hjelpe voksne når de skal skape relasjoner til elevene: etablering av tillit, se det enkelte barnet og verdsetting og anerkjennelse. Det er mye som tyder på at disse prinsippene er lettere imøtekomme om man beveger seg ut fra klasserommet. Mange lærere trekker frem dette når de snakker om fordeler rundt uteundervisning. En lærer hadde denne kommentaren:

Jeg får bedre kontakt med elevene og et bedre forhold til dem når vi er ute. Vi gjør noe sammen og det blir dermed et mer likeverdig forhold mellom lærer og elev. Det blir mindre autoritært enn inne i klasserommet. (jordet, 2010, s.96)

Lærerne har også en større anledning til å snakke med elever de vet trenger ekstra støtte på en mer naturlig måte. Og de kan da styrke relasjonen mellom dem, som igjen vil gjøre skolehverdagen bedre for den enkelte elev. I et engelsk prosjekt som kalles «I can» fikk forskere rapporter om noe de kalte for «feel good»-faktoren. Det gikk ut på at elevene fikk økt mestringsfølelse gjennom aktiviteter ute hvor elevene følte seg tryggere og turte å yte mer. (jordet, 2010 s.97)

2.3 Fordeler og utfordringer ved uteskole

Det finnes flere fordeler med uteskole enn de sosiale relasjonene som er beskrevet over.

Læringspotensialet ved et utvidet klasserom er veldig bundet opp av konteksten det er gjort i, og elevene vil sitte igjen med ulikt læringsutbytte. Mange har forsøkt å identifisere dette og kommet frem til noen generelle poenger. (Frøyland m. fl 2019 s.48) Det er det kognitive læringsutbytte, som går ut på at elevene får bedre forståelse for hva de gjør og vil være i bedre stand til å bruke kunnskapen og ferdighetene på nytt. Det affektive læringsutbytte, det

omhandler at elevene kan få opplevelser som styrker dens interesser for fagene, og da få positive følelser om å lære mer av det i skolen. Det sosiale læringsutbytte som går ut på at elevene vil få et bedre kommunikasjonsmønster og styrke dens sosiale ferdigheter. Og til slutt det fysiske utbytte ved at elevene er i bevegelse og kan skape positive tanker rundt kropp og helse.

Frøyland skriver også om utfordringer ved uteskole. Hun trekker frem at det å være ute under åpen himmel kan være utfordrende ved at det finnes faktorer læreren ikke kan styre. Både Regn, vind, sol, snø og terreng er uforutsette faktorer som kan påvirke undervisningen på ulike måter. (Frøyland m. fl 2019) Hun skriver et eksempel hvor en skoleklasse ikke fikk hentet inn nødvendig data og at elever gav opp fordi været ikke var optimalt for det som skulle gjøres.

2.4 Tverrfaglig undervisning og tilpasset opplæring i uteskole

Tverrfaglighet er noe det er mye fokus på i dagen skole, og uteskole kan være en måte å legge til rette for det. Rundt det sier Jordet at, det er viktig å presisere at uteskole ikke bare er tilrettelagt for naturfag og kroppsøving, men at dette er noe som kan gjøres i alle fag (jordet 2010 s.244). Ofte ved å binde det teoretiske sammen ved det praktiske. Om man ønsker å jobbe med flere fag samtidig er det viktig å etablere et overordnet perspektiv som går på tvers av fagene. Uteskole kan bidra til å gjøre opplæringen mer virkelighetsnær, dynamisk og elevenes motivasjon vil ofte øke.

3.1 Metode og analyse

I oppgaven her har jeg valgt å benytte meg av en kvalitativ metode. Det er en metode hvor data samles inn med ord, for eksempel i for av et intervju. (Jacobsen 2019, s.145)

Videre har jeg brukt åpent intervju over telefon som metode til innhenting av empiri. På forhånd hadde jeg laget 7 spørsmål i en intervjuguide som jeg stilte til de som ble intervjuet. Selv om jeg hadde planlagt intervjuene med en spørsmål/svar struktur, endte det opp som en

samtale mellom meg og de som ble intervjuet. Jeg hadde et spørsmål som ble brukt som tema, så snakket lærerne relativt åpent rundt temaet. Dette kan defineres som et intervju med middels strukturgrad, som vil si at man har noen hovedspørsmål, men informantene kan selv ta opp temaer om han føler det er relevant. (Jacobsen, 2019, s.151)

Intervjuene ble gjennomført våren 2021. De intervjuede personene er erfarne lærere som alle har god erfaring i å bruke uteskole i sin undervisning. To av de var i midten av 40 årene, mens en av dem ble pensjonert som lærer for fire år siden. Geografisk var alle lærerne fra ulike steder i landet. Det var med tanke på om det kunne komme ulike meninger i forhold til hvor de holder til. Intervjuene ble derfor gjort over telefon. Det er både positive og negative sider over det. Man mister litt av det personlige preget og muligheten til å skape tillit ovenfor den du intervjuer (Jacobsen (2018) s.148) Men grunnet coronarestriksjoner og geografiske ulikheter var dette den mest egnede metoden for gjennomførelse.

Underveis i intervjuene noterte jeg det lærerne snakket om, samtidig som jeg ba de gjenta om det var spesielle poenger jeg fant relevant. Notatene ble senere kodet og brukt til å svare på problemstillingen i oppgaven.

Selve innsamlingen av data resulterte i en tabell (vedlegg 1) som ble laget for å kunne få en bedre oversikt over hva de enkelte har svart. Tabellen består av en blanding mellom stikkord og fullverdige setninger, alt eller hva jeg følte var nødvendig for å kategorisere de ulike utsagnene. Senere foretok jeg meg en koding der jeg gikk inn i setningene de hadde svart og plukket ut det jeg mente var viktigst. Videre så jeg på likheter og ulikheter i hva de hadde svart. Dette kalles for åpen koding og gjør det lettere å kategorisere dataen som høres sammen. (jacobsen. 2018 s.207)

3.2 Validitet i studiet

Ved gjennomføring av en kvantitativ metode er det flere spørsmål som bør belyses rundt validering. Validering handler om hvorvidt den informasjonen som blir samlet inn samsvarer med virkeligheten. (Jacobsen, 2018 s. 228) Jeg har gjennom denne oppgaven intervjuet tre erfarne lærere som alle har god erfaring med uteskole. Ifølge boken «hvordan gjennomføre en undersøkelse» av Dag Ingvar Jacobsen er data fra kilder med god kunnskap om emnet i stor

grad være valid. (Jacobsen, 2018 s. 232) Jeg kan derfor konkludere med at jeg har valid data til å fortsette denne oppgaven. Metodekritikk har jeg valgt å ta for meg i slutten av oppgaven.

3.3 Etiske betraktninger

Når jeg skal skrive en slik oppgave er det viktig å ta hensyn til de lærerne jeg har intervjuet. De var fra før intervjuet ble gjennomført informert om hva datainnsamlingen skulle brukes til, og at de var anonymiserte. Jeg har i oppgaven valgt å kalle de lærer 1, 2 og 3. Det er viktig med anonymisering slik at de gjeldene deltakerne ikke kan bli gjenkjent. Jeg har benyttet forutsetningen informert samtykke, som går ut på at de som deltar ved at det er en frivillig deltakelse. (Jacobsen 2019, s. 47)

3.4 Presentasjon av resultater

Resultatene jeg fikk fra intervjuene mine viste fort av at jeg intervjuet lærere som i har praktisert uteskole mye. Jeg fikk inntrykk av at de benyttet seg av uteskole hver gang de så på det som relevant for temaet. De var enige i veldig mye, og generelt veldig positiv til uteskole. En av tilbakemeldingene som kom frem var at personlig interesse rundt det å være ute spilte mye inn i deres grunnlag for å starte med uteskole.

Jeg startet veldig tidlig med uteskole, rundt 30-40 år siden, jeg tror min personlige interesse for emnet hadde mye å si for at jeg startet med det. Tanken var å videreføre min interesse over på elevene, noe jeg føler jeg har lykket mye med i min tid som lærer.

Alle som ble intervjuet svarte mye det samme som denne personen. En av de svarte også at hun følte det var viktig med en alternativ læringsarena slik at elevene fikk større variasjon i det de gjorde og ble mer motivert. Den ene som ble intervjuet var innom at han følte flere kompetansemål var lettere å gjennomføre ute, men han klarte ikke å utdype så mye mer enn det.

Videre snakket vi om det kunne være mer utfordrende å ha uteskole enn klasseromsundervisning, her fikk jeg mye av de samme svarene som jeg fikk når vi snakket om ulemper med uteskole, derfor har jeg valgt å slå sammen de spørsmålene. Eneste som skilte seg ut var en som svarte kontant at han ikke synes det var noe som var mer utfordrende ved å ha uteskole, med begrunnelse av at han har lang erfaring innenfor emnet og visste hvordan han skulle gjøre ting.

3.5 Ulike måter å gjennomføre uteundervisning

I en del av intervjuene ønsket jeg å høre hva de enkelte gjorde når de gjennomførte uteundervisning. Dette var for å se om aktivitetene gjenspeiler arbeidet rundt å forbedre læringsutbytte. En rød tråd på de svarene var fysiske fag og estetiske fag.

Vi har mye tverrfaglig undervisning, med stort fokus på de estetiske fagene og kroppsøving. Vi bor på en øy og lever tett med naturen, og jeg føler det er veldig positivt at de får brukt naturen vi har til å gjennomføre skoleaktiviteter. Vi benytter oss også av nærområde til å dra på ekskuskjoner, et eksempel var når vi hadde om jernalderen, dro vi til plasser som var fra den tiden, og elevene fikk oppleve det med egne øyne.

I de to første intervjuene fikk jeg veldig like svar, mye av det som er skrevet over, begge lærerne brukte mest uteundervisning i de praktiske fagene, og da spesielt nærområde rundt skolen, som var godt tilrettelagt for det. Lærer 2 fortalte også at skolen hadde et naust som de benyttet seg av på ukentlig basis. Den siste læreren var litt mer konkret i hva de gjorde, og la veldig vekt på at han likte å la elevene få styre en del selv og bruke uteskole på generelt grunnlag for utvikling.

3.6 Fordeler med uteskole

Under det neste spørsmålet hadde lærerne mye å komme med, som nevnt ovenfor var alle lærerne erfarne med å benytte seg av uteskole, og hadde derfor et veldig positivt syn.

Når vi er ute og har undervisning har vi en større arena å benytte oss av, det gir større muligheter for oss lærere og elever. Hva jeg erfarer er ofte at elevene blir mer motiverte av å være ute, ved at de ikke føler seg låst til klasserommet som de er i store deler av tiden på skolen. Noen elever kan være en helt annen person når den kommer seg ut og får mer spillerom. Så det er en veldig fin måte å finne det beste i hver enkelt elev.

Flere av elementene lærer 3 fokuserer på her gikk igjen i svarene til de andre også. Spesielt det med at flere elever får større mulighet til å vise seg frem, og de kan da finne ting å spille videre på for at elevene skal trives på skolen. Andre poenger, som både lærer 1 og lærer 2 påpekte var det de kalte «den åpne uformelle samtalen». De har opplevd at det er lettere å komme gjennom til elever når de er på uteskole. Ting som hvordan de har det hjemme/på skolen, hva de liker best på skolen, og om det er noe som plager dem, føler de enklere kommer frem i denne uformelle samtalen. Lærer 2 snakket også om at det er mer motiverende

for elever å komme seg ut. De før prøve nye ting og være plasser de ikke har vært før. Til slutt var flere enige om at elevenes læringsutbytte ble større når de fikk gjøre ting i praksis.

3.4 Utfordringer med uteskole

Når vi skulle snakke om ulemper med uteskole, var det tydelig at alle sammen så veldig fordelaktig på læringsmetoden, og ikke hadde lite å si om det, men lærer 1 hadde noen gode poeng hun trakk frem.

Om jeg skal se på ulemper med uteskole er det vanskeligere enn fordeler, men noe jeg husket var utfordrende var bekledningen til elevene. Spesielt de minste ble fort våt og skitten, noe som gjorde at vi måtte dra inn forttere enn planlagt. Dette ble litt bedre når de ble eldre, men jeg kan se for meg at det kan være en utfordring om man bor plasser folk ikke har så god råd, og ikke klær til å vær ute om det skulle være dårlig vær.

Videre snakket lærer 1 om at antall lærere/assistenter ofte kunne bli et problem. Fordi elevene beveget seg over et stort område og det da kunne være vanskeligere å holde oversikten over dem. Rutiner og planlegging var noe lærer 3 trakk frem. Han fortalte at det hadde tatt tid å opparbeidet seg gode rutiner slik at undervisningen ble god og effektiv. Planleggingen var også noe som tok tid, mest i starten, når han var på et nytt området. Etter hvert som han hadde jobbet som lærer i flere år, og blitt kjent med områdene elevene brukte å være, gikk det bedre med undervisningen.

3.5 Læringsutbytte for elever

Den neste delen av intervjuene var temaet rundt hvordan uteskole påvirket læringsutbytte. Her hadde jeg håpet å få litt mer utfyllende svar, men lærer 3 trakk frem dette.

Det er vanskelig å svare tydelig på, men personlig føler jeg uteskole har en positiv påvirkning på læringsutbytte. Elevene kan få en mer helhetlig følelse av hva de jobber med. For eksempel at vi starter teoretisk med et prosjekt inne i klasserommet, for så å gjennomføre det i praksis ute i naturen.

Her snakker lærer 3 om helheten, hvor han bruker både klasserommet og utearenaen. Lærer 2 dro også frem dette, men motsatt vei. Han fortalte at han følte uteskole kunne skape en god relasjon mellom elev – elev, og lærer – elev, og mer motivasjon for læring, som elevene da tok med seg inn i klasserommet og brukte i undervisninga inne. Han fokuserte også på at det

er mer læringsutbytte i frilek enn mange tror, ved at elever lærer seg å «være sjef over leken», de lærer seg det sosiale samspillet som fungerer i samfunnet, og at lek og pauser vil fremme læringsutbytte når elevene skal ha undervisning senere. Lærer 1 var veldig kort i svarene her, jeg burde kanskje snakket om dette spørsmålet tidligere, slik at jeg kunne fått mer utfyllende svar. Men hun fortalte at elevene husker bedre det de får gjøre selv, og at det er enklere å gjennomføre ting i praksis når man er ute.

4.1 Diskusjonsdel

Over har det blitt presentert innsamlet data fra intervju med lærere i grunnskolen. Videre i denne oppgaven skal jeg bruke svarene som kom frem gjennom intervjuene, samt min egen tolkning av de til å svare på min problemstilling. Dette vil bli gjort gjennom å drøfte funnene opp mot relevant teori som er skrevet i forbindelse med denne oppgaven. For at det skal bli oversiktlig og enkelt å lese vil jeg fortsette å dele det opp med ulike underoverskrifter.

4.2 Forståelsen av uteskole

Alle lærerne som ble intervjuet gav uttrykk for at de var ute så mye som mulig, og ofte kunne tilbringe hele dager utenfor klasserommet. De la vekt på helheten ved det å være ute, ved at elevene kunne lære mye mer enn akkurat det temaet de hadde som hovedmål den aktuelle dagen. Dette kan tas i sammenheng med Jordets tanker om en bred og smal forståelse av uteskole. (Jordet, 2010, s 32) Han mente at det fantes to ulike forståelser, hvor den brede gikk ut på at man brukte uteskole som en metode til å fremme elevenes allmenne dannelse, ved at man fokuserer på helheten i skolens dannelsesarbeid. Ut ifra det som ble fortalt i intervjuene vil jeg anta at alle de tre lærerne kan kategoriseres under den kategorien. Det kommer tydelig frem at for dem handler det om å benytte seg av uteskole mye om helhetsbilde av læringen. Lærer 2 forteller dette når han snakker om tiden elevene brukte ved skolens naust. Selv om de underviste i ulike fag i området, lærte elevene mye om hva som fantes i fjøra bare av å tilbringe tid i området. Dette kan sees i sammenheng med Frøyland og Remmens tolkninger i boken Utvidet klasserom i Naturfag. Gjennom uteskole kan elevene oppleve læringsutbytter som ikke er direkte planlagt av læreren. (Frøyland m. fl, 2019, s. 49) Disse opplevelsene kan gi elevene nye interesser som igjen er med på å forme de som personer. I den sammenhengen kan vi se på det lærerne fortalte om hvorfor de benyttet seg så mye av uteskole, som var personlige interesser rundt temaet.

Lærer 3 påpekte at han følte kompetansemålene i naturfag var enklere å oppnå ved bruk av uteskole. Dette er interessant å ta for seg, siden uteskole ikke er direkte nevnt i noen av det. Mange av kompetansemålene starter med ordet «utforske». ((Kunnskapsdepartementet, 2020) Det kan tolkes på flere måter, både med at de utforsker det gjennom bøker og lærestoff som allerede eksisterer, eller at man utforsker det fysisk ved å besøke ulike områder som er relevante. Dette er noe mange ser på som en fordel med uteskole. Lærer 1 fortalte at hun benyttet seg av områder fra jernalderen, når elevene hadde undervisning i dette. Det støttes av Frøyland og Remmens tanker om å ikke bare benytte naturen, men nærområdet i lokalsamfunnet på en god måte. (Frøyland m. fl, 2019, s.34) Videre er også Jordet enig i denne måten å drive med uteskole ved at man benytter lokalsamfunnet som en ressurs i opplæringen. (Jordet, 2010, s.34) I denne sammenhengen er det utvidede klasserommet benytte til å kunne gi elevene en bedre mulighet til å oppnå måloppnåelse i kompetansemålene.

4.3 Uteskole i ulike fag

Noe som gikk igjen under intervjuene var tanker om å benytte uteskole i ulike fag, både alene, og som tverrfaglige prosjekt. De pekte på at mulighetene var større, fordi området de benyttet seg av gav flere muligheter. I Jordet sitt kapittel om «klasserommet utenfor» påpeker han at opplæringen vil bli mer virkelighetsnær og at elevens motivasjon vil øke ved tverrfaglig undervisning i bruken av uteskole. (Jordet, 2010 s. 244) Det at lærerne benyttet seg av et område som gav flere muligheter i undervisningen kan kobles til Jordets tanker om at undervisningen blir mer virkelighetsnær. Ved å benytte ulike områder blir sannsynligheten større for at det passer til det aktuelle faget, eller flere fag samtidig.

Selv om alle sammen benyttet seg av uteskole som en måte å få til tverrfaglig undervisning, la de ikke skjul på at det ble mest benyttet i fysiske og estetiske fag. I boken «Klasserommet utenfor», nevner Jordet samfunnsfag og naturfag, som de mest naturlige fagene å flytte ut. (Jordet 2010 s. 246) Han påpeker at det ikke betyr at de andre fagene ikke er relevante til å undervise i ute, men det står fortsatt i kontrast til hva som ble fortalt i intervjuene mine. Det kan være ulike grunner det, blant annet med tanke på hvilke fag lærerne underviser i og hvilke fag de personlig føler det er mest lærerikt å gjennomføre ute.

4.4 Relasjonsbygging

Noe som gikk igjen gjennom hele intervjuansen var fokuset rundt relasjonsbygging.

Samtlige lærere snakket om at du følte de kom tettere på elevene når de fikk se de i settingen rundt uteskole. De brukte et uttrykk «den uformelle samtalen». I Jordets bok «klasserommet utenfor» har en sitert en lærer som sier:

«Jeg får bedre kontakt med elevene og et bedre forhold til dem når vi er ute. Vi gjør noe sammen og det blir dermed et mer likeverdig forhold mellom lærer og elev. Det blir mindre autoritært enn inne i klasserommet.» (jordet, 2010, s.96)

Dette viser at det er flere enn de som ble intervjuet i min studie som sitter med de samme tankene. Denne uformelle samtalen kan sammenlignes med en måte å skape god relasjon mellom lærer-elev. Jordet peker på at denne relasjonen skaper et bedre læringsutbytte (Jordet 2010 s. 93), mens Skaalvik og Skaalvik mener at denne type relasjon styrker motivasjonen til elevene. (Skaalvik & Skaalvik, 2015, s. 96) Lærer 1 og 2 fokuserte mye på det Jordet mener om at motivasjonen styrkes, mens lærer 3 fortalte i sitt intervju om at han følte læringsutbytte ble påvirket til det positive.

Relasjonsbyggingen var åpenbart noe som var viktig for de som ble intervjuet. Lærer 2 belyste dette på en god måte, når han forklarte at relasjonene han skapte ble overført til når klassen dro tilbake til klasserommet for å ha ordinær undervisning. Et viktig poeng for Jordet i sin forskning av uteskole handlet om å se på uteskole og klasseromsundervisning som to sider av samme sak. (Jordet, 2010, s.33) Av det kan vi se at balansen mellom uteskole kontra klasseromsundervisning ikke bare kan være å starte et prosjekt inne for å fullføre det ute. Men også det affektive som ifølge Frøyland blant annet omhandler å få positive følelser av det være på skolen. (Frøyland 2019 s.48)

Et annet fokus som flere av de som ble intervjuet var enige i handlet om å finne det beste i hver enkelt elev. Mennesker er ulike, og man lærer også på ulike måter. Det engelske forskningsprosjektet «I can» fortalte forskerne om noe de kalte for «feel good» faktoren. (Jordet, 2010 s.97) Enkelte elever turte å forsøke mer når de var utenfor klasserommet, som igjen gav de mestringfølelse når de fikk til ulike ting. Når lærer 3 forteller om elever han

føler får vist seg bedre frem når de er ute, antar jeg han snakker om de som synes skolen kan være utfordrende. For de kan uteskole derfor være en arena de kan skinne på og vise hva de kan. Det så vi Frøyland sier noe om ovenfor gjør at de får positive følelser av det å være på skolen og kan være med på å skape en bedre skolehverdag.

4.5 Utfordringer ved uteskole

Gjennom intervjuene var det lite som ble framhevet som ulemper ved uteskole. Lærerne var erfarne og hadde drevet med det over lang tid. Det som ble trukke frem oftest var utfordringene rundt bekledning. Lærer 1 forteller at det i sammen med dårlig vær kan skape problemer for å gjennomføre uteskole. Frøyland utdyper dette med et eksempel, hvor elever har gjennomført et prosjekt ute, hvor det var mye regn og dårlig vær. Elevene både gav opp og fikk ikke samlet inn dataen de ønsket. (Frøyland m. fl 2019 s. 35) Lærer 1's erfaringer kan dras i sammenheng med det geologiske plasseringen. Skolen hun underviser på ligger på en øy langs kysten, som er utsatt for mye vær. Men på generelt grunnlag vil jeg anta at dette er et problem som vil oppstå ved undervisning ute over store deler av Norge.

4.6 Metodekritikk

Ved gjennomføring av denne oppgaven er det flere spørsmål jeg kan stille meg til hva jeg kunne gjort annerledes. Jeg valgte å benytte meg av tre lærere som alle var glade i og har undervist mye i uteskole. Dette medførte at jeg fikk veldig positive svar i intervjurunden. De fokuserte veldig på fordelene og så lite utfordringer. Om jeg hadde valgt et bredere utvalg av informanter, kunne jeg fått et mer realistisk syn på uteskole som undervisning. Det kunne vært gjort ved at jeg intervjuet flere personer. Men ut ifra den dataen jeg fikk inn fra informantene endte oppgave da opp med et stort fokus på hvilke fordeler det ligger i uteskole.

Det er også første gang jeg gjennomfører intervju og når jeg skal gjøre dette igjen er det flere ting jeg kommer til å gjøre annerledes. Blant annet kunne jeg gått mer i dybden på spørsmålene og forsøkt å få lærerne til å reflektere i større grad enn de gjorde i disse intervjuene. Jeg delte heller ikke ut intervjuguiden på forhånd, så informantene hadde ikke fått mulighet til å forberede seg på hva de ble spurt om, og hva de kunne svare. Om jeg hadde gjort det tror jeg at jeg ville fått mer utfyllende svar.

En annen svakhet rundt oppgaven er at jeg har fokusert mye på de samme bøkene slik at store deler av oppgavens teoretiske grunnlag er tatt fra boken «Klasserommet utenfor» skrevet av Arne Nikolaisen Jordet. Men han har forsket på uteskole i veldig mange år, og jeg har selv vært kritisk til hva han har skrevet og vurdert hva jeg ønsker å bruke selv. Så jeg føler teoridelen er relevant og godt gjennomført.

Det ble også vurdert å gjennomføre observasjon av elever selv, slik at jeg kunne fått mer kunnskap og satt det informantene fortalte opp mot egne tolkninger i større grad, men valgte å kun benytte meg av intervju denne gangen. Til senere oppgaver vil jeg vurdere om dette kan hjelpe meg til å styrke oppgaven.

4.7 Oppsummering

Formålet med denne oppgaven var å besvare problemstillingen: Hvilke oppfatninger har lærere i grunnskolen om fordeler og ulemper ved å bruke uteskole i undervisningen?

Underveis i arbeide med oppgaven merket jeg at informantene var veldig positive til uteskole som undervisning. Jeg fikk derfor mange flere svar på fordelssiden enn ulempeiden.

Oppgaven handler derfor i stor grad om hvilke fordeler informantene så ved bruken av uteskole. Jeg vil derfor ikke definere denne oppgaven som en fullverdig konklusjon av problemstilling, men en oppsummering av hva jeg drøftet i diskusjonsdelen. Veldig mye av det lærerne fortalte kunne drøftes opp mot relevant teori, det gjenspeiler kunnskap og erfaring hos mine informanter.

Når de fortalte om ulemper gikk det igjen de rammefaktorene som er utfordrende for en lærer å gjøre noe med. Både dårlig vær og bekledning ble sett på som ulemper når man benyttet seg av uteskole. Videre snakket de også om at ting var utfordrende i starten, men at veldig mye handlet om erfaring og å lage seg rutiner på hvordan de skulle gjøre ting. Jo flere ganger noe var gjort, jo bedre gikk det neste gang.

Fordelene de fortalte om var mange, og jeg måtte velge hvilke jeg ønsket å fokusere mest på. Det som gikk igjen, var de sosiale faktorene. Relasjonene som ble skapt mellom elev-lærer og elev-elev, var noe som både gav elevene motivasjon i skolearbeidet og større læringsutbytte. Selv om både motivasjon og læringsutbytte er vanskelige faktorer å vurdere, føler jeg det er

positive ting å trekke frem siden både informantene og teorien i bøker sa det samme. Noe annet som ble gjort av lærerne var bevisstheten rundt hvordan uteskole ble gjort. At de så på uteskole som mer enn bare å dra ut i skogen, men også en mulighet til å dra på eksklusjoner til relevante områder. Med de positive faktorene som har kommet frem i lyset av denne studien tenker jeg at det er naturlig å stille seg spørsmålet om det burde være enda mer tilrettelagt for uteskole i den nåværende læreplanen. Kanskje dette er noe som kan sees mer på i studier i fremtiden.

4.8 Veien videre

Videre etter denne oppgaven ønsker jeg å fortsette med læren om uteskole slik at jeg kan ruste meg opp til å gjøre dette på en god måte den dagen jeg blir ferdig utdannet. Det har vært en lærerik prosess hvor jeg har blitt mer oppmerksom på hvilke verdier som ligger i uteskole, og jeg håper at de som leser oppgaven sitter igjen med de samme tankene som jeg gjør.

Referanseliste:

Jordet, A. N. (2010). Klasserommet utenfor: tilpasset opplæring i et utvidet læringsrom. Oslo: Cappelen akademisk.

Frøyland, M. & Remmen, K. B. (2019). Utvidet klasserom i naturfag. Oslo: Universitetsforlaget AS

Skaalvik, E. M. & Skaalvik S. (2015) Motivasjon for læring. Oslo: Universitetsfolaget AS

Jacobsen, D. I (2015) Hvordan gjennomføre en undersøkelse. Oslo: Capellen Damm akademisk.

Kunnskapsdepartementet. (2020). Ik20 overordnet-del opplæringens-verdigrunnlag 1.5-respekt-for-naturen-og-miljobevissthet. Udir.

<https://www.udir.no/ik20/overordnet-del/opplaringens-verdigrunnlag/1.5-respekt-for-naturen-og-miljobevissthet/>

Kunnskapsdepartementet. (2020). Ik20 naturfag01-04 kompetansemål-og-vurdering kv80

Udir.

<https://www.udir.no/ik20/nat01-04/kompetansemaal-og-vurdering/kv80>

